

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
Інститут права ім. князя Володимира Великого

МАУП

ПРАВА ЛЮДИНИ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ СПІВІСНУВАННЯ НАРОДІВ

*Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції,
м. Київ, МАУП, 12 грудня 2005 р.*

Київ 2007

ББК 67.9(4УКР)300.7я43
П68

Відповідальний редактор *В. М. Чирков*
(видання здійснене в рамках проекту “Наукові праці МАУП”)

За науковою редакцією канд. юрид. наук, проф. *А. С. Мацка*

Упорядники: *Н. В. Плахотнюк, О. М. Кісілевич*

Права людини як основа розвитку співіснування на-
П68 родів: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ,
12 груд. 2005 р. / За наук. ред. А. С. Мацка; Упоряд.
Н. В. Плахотнюк, О. М. Кісілевич. — К. : МАУП, 2007. —
152 с. — Бібліогр. в кінці статей.

ISBN 978-966-608-734-1

У збірнику наукових праць подано тези доповідей і виступів, представлених на конференції “Права людини як основа розвитку співіснування народів”. Автори доповідей і виступів — викладачі вищих навчальних закладів, працівники органів державної влади, аспіранти та студенти — здійснили спробу проаналізувати проблеми захисту та реалізації прав людини.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розглядувана тематика.

ББК 67.9(4УКР)300.7я43+67.300.7я43

ISBN 978-966-608-734-1

© Міжрегіональна Академія управління
персоналом (МАУП), 2007

Матійків І. М. <i>Професійна компетентність майбутнього фахівця професій типу “людина — людина”: психологічний підхід до проблеми.....</i>	55
Міхатуліна О. М. <i>Міжнародний захист трудових прав і порядок вирішення трудових спорів у країнах світу</i>	66
Кісілевич О. М. <i>Правові аспекти інформаційної безпеки людини в Інтернет-мережі</i>	71
Радченко Г. О. <i>Права людини в Україні: парламентська складова</i>	77
Шашкова І. О. <i>Історико-правові аспекти розвитку законодавчого регулювання відносин праці в різних правових системах</i>	82
Сарган О. <i>Ратифікація Верховною Радою України міжнародних договорів та її роль у захисті прав людини</i>	87
Чабан Н. А. <i>Зміст діяльності судової влади щодо забезпечення прав і свобод людини</i>	92
Кужольна З. М. <i>Захист права інтелектуальної власності шляхом укладання трудового договору</i>	96
Митракова І. <i>Окремі аспекти правової допомоги у цивільному судочинстві</i>	99
Закорецька Г. <i>Особливості захисту прав на раціоналізаторські пропозиції</i>	103
Орлеан А. <i>Кримінально-правова протидія торгівлі людьми</i>	107
Айб В. Р. <i>Актуальні проблеми забезпечення законного затримання, приводу, арешту або тримання під вартою</i>	111
Архіпенко І. М. <i>Свобода совісті в Україні</i>	115

РАТИФІКАЦІЯ ВЕРХОВНОЮ РАДОЮ УКРАЇНИ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ ТА ЇЇ РОЛЬ У ЗАХИСТІ ПРАВ ЛЮДИНИ

З проголошенням державної незалежності Україна набула статусу повноправного суб'єкта міжнародного права. Відповідно до ст. 18 Конституції України її зовнішньополітична діяльність спрямована на забезпечення національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загально визнаними принципами і нормами міжнародного права.

Однією з найголовніших передумов становлення України як демократичної та правової держави є наявність такої системи організації державної влади, яка базується на активній ролі парламенту в її здійсненні. Вплив парламенту на суспільно-політичні відносини у будь-якій державі може зумовлюватись низкою факторів: формою правління; ефективністю законодавчого процесу, системи стримувань, противаг і внутрішньої організації парламенту; якістю рішень, що приймаються загальнонаціональним представницьким органом.

Водночас в умовах реформування інститутів державної влади в Україні для проблем, пов'язаних з визначенням функцій Верховної Ради України, зокрема її зовнішньополітичної функції, з визначенням основних напрямів діяльності Верховної Ради України щодо здійснення зовнішньополітичної функції, характерна відсутність ґрунтовних досліджень, за винятком наукових статей та окремих виступів на науково-практичних конференціях.

Тому, на нашу думку, дослідження цієї проблематики має великий інтерес для державно-правової науки.

У реалізації зовнішньополітичної функції держави беруть участь усі гілки державної влади, але кожна з них має специфічну форму. Діяльність Верховної Ради України у зовнішньополітичній сфері істотно збагачує зміст українського парламентаризму.

До компетенції Верховної Ради у цій галузі належать:

- визначення засад зовнішньої політики держави;
- заслуховування щорічних і позачергових послань Президента України про внутрішнє і зовнішнє становище України;
- оголошення за поданням Президента України стану війни і укладення миру, схвалення рішення Президента України про використання Збройних сил України та інших військових формувань у разі збройної агресії проти України;
- схвалення рішення про надання військової допомоги іншим державам, про направлення підрозділів Збройних сил України до іншої держави чи про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України;
- надання у встановлений законом строк згоди на обов'язковість міжнародних договорів України та денонсація міжнародних договорів України.

Ратифікація Верховною Радою України міжнародних договорів — один з основних напрямів діяльності українського парламенту у здійсненні зовнішньополітичної функції. Конституція України (п. 32 ст. 85) і Закон України “Про міжнародні договори України” від 29 червня 2004 р. № 1906-IV закріпили за парламентом функцію надання згоди на обов'язковість дії міжнародних договорів України шляхом їх ратифікації. Важливість повноважень, наданих Верховній Раді України в цій сфері, не можна переоцінити, оскільки ратифікації підлягають найважливіші для нашої держави міжнародні договори, перелік яких визначений ст. 3 Закону. Серед них важливе місце посідають міжнародні договори, що стосуються прав, свобод та обов'язків людини і громадянина (п. 6 ч. 2 ст. 3 Закону).

У цьому аспекті дуже важливою є ратифікаційна діяльність Верховної Ради України щодо міжнародно-правових актів з питань забезпечення прав людини. Як відомо, Конституція України містить положення про те, що кожен громадянин має право після використання всіх національних засобів правового захис-

ту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна (ст. 55). У порядку реалізації цієї конституційної норми парламент України 17 липня 1997 р. ратифікував Європейську конвенцію з прав людини 1950 р., перший протокол і протоколи № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції.

Поява цієї Конвенції зумовлена необхідністю запровадження механізму колективного контролю з метою недопущення повторення масових і систематичних порушень прав і свобод людини, які мали місце під час Другої світової війни. Основні права і свободи, вперше задекларовані у Загальній декларації прав людини, у Європейській конвенції закріплені на рівні конкретних юридичних зобов'язань держав-учасниць.

На відміну від Загальної декларації прав людини, яка торкається практично всіх прав і свобод, положення цієї Конвенції проголошують захист переважно політичних, громадянських та особистих прав, оскільки в період її розробки гарантії дотримання саме цієї категорії прав були для країн Західної Європи пріоритетними. Водночас не всі громадянські, політичні та особисті права і свободи одразу знайшли своє закріплення в тексті Конвенції. Текст Конвенції було доповнено низкою додаткових протоколів (№ 1, 4, 6 та 7), які значно розширили перелік прав і свобод, що підлягали конвенційному захисту. Зокрема, дія Конвенції з прав людини була поширена на захист права володіти майном, права на освіту, права на вільні вибори, на заборону колективного вислання іноземців та ін.

Крім широкого переліку прав і свобод, який гарантувала Конвенція з прав людини, головною причиною її широкого визнання стало створення потужного механізму контролю за дотриманням її учасниками своїх зобов'язань. Необхідно зазначити, що такий механізм є унікальним, оскільки не передбачений більше в жодному універсальному чи регіональному договорі в галузі прав людини.

Ключовими елементами новоствореного контрольного механізму стали Європейська комісія з прав людини та Європейський суд з прав людини, якому було надане право розглядати індивідуальні та міждержавні заяви і виносити щодо них обов'язкові для виконання рішення. Саме завдяки цим новаціям

Конвенція з прав людини стала найефективнішим міжнародним договором у галузі прав людини.

Після того, як Європейська конвенція з прав людини набула юридичної сили для України, в нашій державі склалася принципово нова правова ситуація: з цього моменту кожен громадянин України отримав право після використання всіх національних засобів правового захисту звернутися до Європейського суду з прав людини. Від цього моменту Україна взяла на себе зобов'язання забезпечувати захист прав і свобод, гарантованих Конвенцією, а також дала згоду на подання до Європейського суду індивідуальних заяв (петицій) осіб, що перебувають під її юрисдикцією.

Європейська конвенція з прав людини захищає не всі права і свободи, а лише деякі з них, передусім громадянські, особисті та політичні. Це право на життя, свобода від катувань, свобода від примусової та рабської праці, право на свободу та особисту недоторканність, на справедливий судовий розгляд та ін. Соціально-економічні права, за окремим винятком (право власності), Конвенцією не гарантуються. Для цього в рамках Ради Європи розроблено інший механізм — Європейську соціальну хартію.

Таким чином, відповідно до ст. 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Виходячи з цих конституційних положень частиною національного законодавства України є також Європейська конвенція з прав людини. У результаті ратифікації цієї Конвенції кожен громадянин одержав право, у разі порушення Україною її конвенційних зобов'язань, безпосередньо звертатися з відповідною заявою до Європейського суду з прав людини — судового органу, створеного відповідно до положень цієї Конвенції.

Література

1. *Конституція України*: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // ВВР України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.

2. *Закон України “Про міжнародні договори”* від 29 червня 2004 р. № 1906-IV // Офіц. вісн. України. — 2004. — № 35. — Ст. 2317.
3. *Закон Республики Беларусь “О международных договорах Республики Беларусь”* от 23 октября 1991 г. № 1188-XII // <http://www.pravo.by/lawnews/result.asp>.
4. *Закон Республіки Таджикистан “Про порядок укладання, ратифікації, виконання та денонсації міжнародних договорів Республіки Таджикистан”* від 25 червня 1993 р. // http://tabiat.narod.ru/LAWDB/1_13.html.
5. *Засєц А. П.* До питання про визначення Верховною Радою України засад зовнішньої і внутрішньої політики // *Ідеологія державотворення в Україні: Історія і сучасність*. — К., 1997.
6. *Микула Л. О.* Конституційні основи організації та діяльності Верховної Ради України // *Українська державність: історія і сучасність*. — К., 1993.
7. *Талько В. Л.* Деякі проблеми ратифікації міжнародних договорів Верховною Радою України // *Парламентаризм в Україні: теорія і практика: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 10-й річниці з дня проголошення незалежності України та 5-й річниці з дня прийняття Конституції України*. — К., 2001.
8. *Ткаченко В. А.* Співдружність Незалежних Держав та національні інтереси України. — К.: Ін-т громадянського суспільства, 1998.